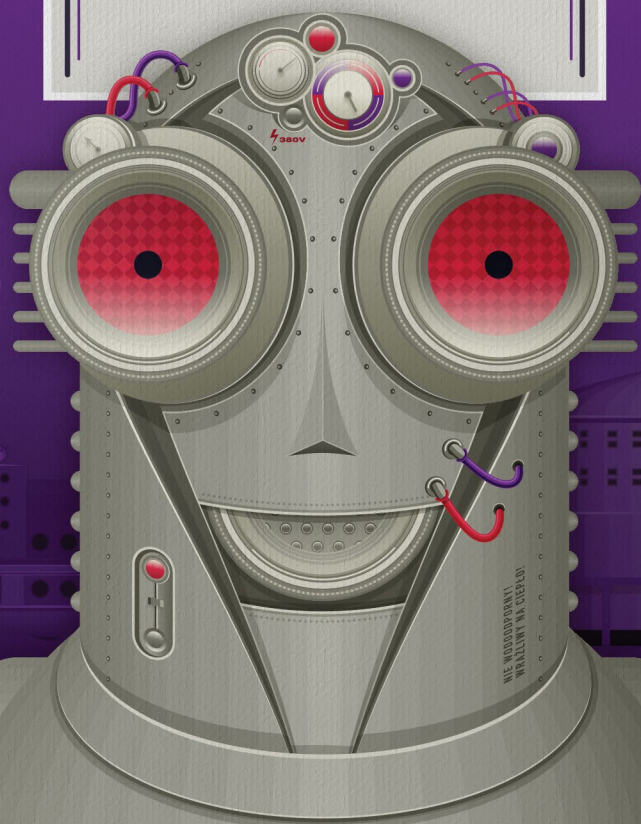

9

M Ó R A K L A S S Z

STANISŁAW LEM
KIBERIÁDA

M Ó R A

9

M Ó R A K L A S S Z

STANISŁAW LEM
KIBERIÁDA

M Ó R A

A könyv kiadását a © POLAND Translation Program támogatta

A mű eredeti címe:
Cyberiada; Bajki robotów
© Tomasz Lem, 2016

Fordította: MURÁNYI BEATRIX

Sorozatterv: HERBSZT LÁSZLÓ

Minden jog fenntartva, a kiadvány egészének vagy bármely részének a kiadó írásos engedélye nélküli sokszorosítása, másolása, egyéb engedélyköteles felhasználása – beleértve a kiadvány digitalizálását és ily módon történő többszörözését, nyilvánossághoz közvetítését – szigorúan tilos!

A kiadó könyveit kedvezménnyel
megrendelheti webáruházunkban:
www.mora.hu

Hungarian translation © Murányi Beatrix jogutóda, 2021
Hungarian edition © Móra Könyvkiadó, 2021

TARTALOM

0

ELSŐ RÉSZ

Amit a robotok mesélnek

A három kóbor úrlovag	9
Az uránfülek	16
Hogyan győzte le Öngerjesztő Erg a sápatagot?	23
A két szörnyeteg	39
A fehér halál	48
Hogyan kezdődött a kódok menekülése?	55
Mese a sárkányölő számítógépről	61
Halfonz király tanácsosai	69
Automaté barátja	84
Globáris király és a bölcsek	106
Mese Nagy Böhöm királyról	119
Vasvitéz királyfi és Kristályka királykisasszony	131

MÁSODIK RÉSZ

Kiberiáda

Hogyan maradt meg a világ?	149
Trurl gépe	156
Az ajándék	168

Trurl és Klapanciusz hét utazása

ELSŐ UTAZÁS, avagy Gargancián csapdája	176
ELSŐ PÓTUTAZÁS, avagy az Elektrubadúr	189
MÁSODIK UTAZÁS, avagy Vérgőz király és a fenevad	205
HARMADIK UTAZÁS, avagy a valószínűségi sárkányok	233
NEGYEDIK UTAZÁS, avagy miként építette meg Trurl az Erotront, más néven Poligamizátort, hogya megszabadítsa Bezsongár királyfit a szerelem kínjaitól, és hogyan került sor a bébivető alkalmazására	251
ÖTÖDIK UTAZÁS, avagy a bohókás Hihi király.	260
ÚJABB PÓTUTAZÁS, avagy Trurl mint szaktanácsadó	278
HATODIK UTAZÁS, avagy hogyan épített Trurl és Klapanciusz másodfajú démont az okleveles zshivány számára.	287
HETEDIK UTAZÁS, avagy a tökéletesség bajjal jár	307
Zsenialon király három mesélőgépe	318
Az Altruizin	397

AMIT A ROBOTOK MESÉLNEK

A három kóbor űrlovag

Élt egyszer egy híres mérnök, egy nagy feltaláló, aki éjjel-nappal boszorkányos szerkezeteken törte a fejét, és csudálatosan okos gépeket épített. Fabrikált például egy pici szerkentyűt, amely olyan gyönyörűségesen énekelt, hogy elnevezte pacsirtomatának. Bátor szív volt a kézjegye, ezt viselte minden atom, amely kikerült a keze alól; álmélkodtak is utóbb a tudósok, mikor a színeképekből vidám szívecskék hunyorogtak rájuk. Sok mindenféle hasznos gépet szerkesztett ez a mérnök. Egyszer aztán gondolt merészet és nagyot: összeötvözi az életet a halállal, és imígyen véghez viszi a lehetetlent. Elhatározta, hogy értelmes lényeket alkot vízből, de nem ám olyan rondákat, mint amilyenekre gondoltok. Esze ágában sem volt holmi kocsonyás, vizenyős testeket formálni, az efféléktől irtózott, mint minden jóra való robot. Ő igazán szép és okos, tehát kristályos lényeket akart vízből építeni. Kiválasztott egy minden naptól távol eső bolygót, befagyott óceánjából jégtömböket hasított, és akár a hegyikristályból, kifaragta belőlük a krionidákat. Azért hívták őket így, mert nem élhettek másként, csakis a csikorgó fagyban, a naptalan sötétségben.

Hamarosan jégvárosokat, jégpalotákat emeltek, s mivel mindenfajta hőtől elpusztultak volna, magas, átlátszó kelyhekbe gyűjtötték az északi fényt, azzal világították a házaikat. Ki minél tehetősebb volt, annál több északi fényt tartott, citromsárgát meg ezüstöt, s így éldegéltek boldogan. De nemcsak

a fényt kedvelték ám, hanem a drágaköveket is, ezért messze földön híres kincseket gyűjtöttek. Megfagyott gázokból met-szették, csiszolták drágaköveiket, velük színezték örökös éjsza-kájukat, amelyben fogoly lelkeként lobogtak a sudár északi fények, mint kristályoszlopba bűvölt csillagködök.

Sok rablónak fájt a foga a kincsekre, hiszen Kriónia roppant messzire ellátszott, mint valami lassan forgó, sziporkázó ékszer a feketebársony égen. Jöttek is egymás után a kőbor űrlovagok szerencsét próbálni, kincset zsákmányolni. Elsőnek a Rézlovag jött, lépte kongott, mint a harang. De mihelyt a jégre lépett, az megolvadt a melegétől, ő az óceánba süllyedt, s a jég bezárult fölötte. Borostyánba zárt bogárként, jégbe fagyva nyugszik a krióniai óceánban, míg a világ világ.

A Rézlovag veszte nem riasztotta el a többi vakmerőt. Nyomon követte a Vaslovag, de előbb teleitta magát cseppfolyós héliummal, acélgyomrában kotyogott a fagyos itóka, vaspáncélját belepte a dér, fehér lett, mint egy hóember. Ám mire a bolygó légkörét átszelte, felhevült a súrlódástól, a cseppfolyós hélium sziszegve elpárolgott, a Vaslovag vörösen izzva zuhant a jégmezőre, s az nyomban meg is nyílt alatta. Előmászott, gőzölögve, mint egy gejzír, de amit csak megérintett, fehér felhővé vált, s hóként hullott vissza. Leült hát a lovag, várta, hogy kihűljön. Mikor a hópelyhek már nem olvadtak el vaspáncélján, fel akart állni, hogy csatába induljon, de ízületeiben megdermedt az olaj, a hátát sem bírta többé kiegyenesíteni. Azóta is ott ül, betemette a hó, csak a sisakforgója áll ki belőle. Vashegynek nevezik azt a fehér halmot, szemüregében meg-megcsillan dermedt pillantása.

Hallott elődei sorsáról a harmadik rabló, a Kvarclovag, aki nappal átlátszó volt, mint egy csiszolt lencse, éjjel pedig visszatükrözte a csillagokat. Ő nem félt, hogy tagjaiban megdermed az olaj, hiszen olaj nem volt benne; attól sem félt, hogy lába alatt elolvad a jég, mert olyan hideggé tudott válni, amilyené akart. Csak a gondolkodástól kellett óvakodnia, mert az felhevíti kvarcagyát, és vesztét okozhatja. El is tökélte, hogy egy fikarcnyit se fog gondolkodni, akkor nem eshetik baja, és vígan legyőzi a krionidákat. Míg a bolygó felé repült, úgy átfagyott a hosszú úton, az örök galaktikus éjszakában, hogy a röptében mellének ütköző vasmeteorok csörömpölve törtek össze, akár csak az üveg. Átlátszó tükröztette leszállt Kriónia fehér havára, fölé borult az ég, mint egy csillagos, fekete üst. Nosza, tanakodni kezdett, hogy most mihez fogjon, de a hó máris olvadozott és gőzölgött körülötte.

– Hohó – mondta a Kvarclovag –, álljon meg a menet! Gondolkodás nincs, enyém lesz a kincs! – Elhatározta, hogy akármi történjék, csak ezt az egy mondatot fogja hajtogatni, mert ez nem igényel szellemi erőfeszítést, tehát nem melegíti fel. Azzal nekivágott a hósivatagnak, egyenesen az orra után, gondolkodás nélkül, hogy hideg maradjon. Ment, mendegélt, míg egy magas jégfalhoz nem ért; ez határolta Frigidát, a krionidák fővárosát. Nekiveselkedett a lovag, fejével a falnak rontott, szikrázott a jég, de a fal meg se rezdült.

– No, akkor majd másképp! – szólt magában, és töprengeni kezdett, mennyi kétszer kettő. Addig-addig töprenkedett, míg a feje föl nem melegedett, akkor újra megrohamozta a szikrázó falat, de még most is csak egy kis lyukat ütött rajta.

– Kevés! – mondta. – Próbáljunk valami nehezebbet. Vajon mennyi háromszor öt?

Most már gőzfelhő gomolygott a feje körül, mert a lázas gondolkodástól rögtön felforrt a hó. Hátrált egy kicsit a lovag, neki-futott, és azonmód átsiklott a falon, aztán még két palotán meg három szerényebb dégróf házán, egy széles lépcsőre huppant, megkapaszkodott a jégcsap korlátban, de így is továbbcsúszott. Gyorsan felpattant, mert már minden olvadozott körülötte, félt, hogy az egész városon végigkorcsolyázik, aztán elnyeli a jégszakadék.

– Hogyisne! Gondolkodás nincs, enyém lesz a kincs! – szolt magában, és csakugyan rögtön lehült.

Kimászott a maga olvasztotta jégbarlangból, s egy nagy tér-re került, amelyet mindenfelől beragyogott a kristályoszlopon libegő-lobogó, smaragdzöld és ezüst északi fény.

És máris feléje tartott egy daliás vitéz: csillagszikrázó Boreál, a krionidák vezére. Kvarclovag összeszedte magát, és rohamra indult. Egymásnak rontott a két bajnok, lett is olyan recsegés-ropogás, mintha két jéghegy ütközne össze a sarki óceánon. Többől letört és lehullott Boreál fényes jobb karja, de a vitéz nem ijedt meg, derekasan megfordult, az ellenségnek szögezve mellét, amely széles volt, mint egy jéghegy (amint-hogy az is volt). A Kvarclovag másodszor is bőszen nekirontott. Mivel pedig a kvarc keményebb a jégnél, Boreál szörnyű recsegéssel darabokra törött. Szilánkjain megcsillant az északi fény, amely imbolyogva nézte vereségét.

– Enyém a kincs! Csak így tovább! – kurjantotta a Kvarclovag, és leszaggatta a vesztéről a csoda szép ékszereket: hidrogénköves gyűrűket meg tündökletes boglárokat, amelyek szikráz-

tak, mint a gyémánt, mert a három nemesgázból – argonból, kriptonból és xenonból – csiszolták őket. Ám ahogy gyönyörködött bennük, felhevült az izgalomtól, s így a briliánsok és zafírok egy szisszenéssel elpárologtak a tenyeréből, nem maradt ott semmi, csak egy-két harmatcsepp, az is nyomban eltűnt.

– Ohó! Szóval lelkesedni sem szabad! No, sebj! Gondolkodás nincs! – dűnnyögte magában a lovag, és továbbindult a meghódított városban. Roppant alakot látott messziről közeledni. Ez volt Fehér Albucid, a Minerál-Generális, széles mellén rendjelek sorakoztak, középen a nagy Zúzmaracsillag a jégcsapokkal. Mint a királyi kincstár őre útját akarta állni a Kvarclovagnak, de az rárontott, mint a vihar, és szörnyű jégrecsegéssel szilánkokra törte. Segítségére sietett Albucidnak Asztrobál fagyherceg, a fekete jegek ura; vele már nem boldogult a rabló, mert a fagyherceg héliumfürdőben edzett, drága nitrogénpáncélt viselt. Olyan hideg áradt belőle, hogy a Kvarclovag lendülete megtört, mozgása lelassult, de még az északi fények is elsápadtak, mert szétáradt az Abszolút Nulla fagyos lehelete.

Megrázkódott a Kvarclovag, azt gondolta: „Húha! Ez meg mi a fene?” – s a megrökönyödéstől agya máris fölmelegedett, meglangyosította az Abszolút Nullát, Asztrobál nagy dübörgéssel roskadozni kezdett, mennydörögve, csöpörögve összeomlott, csak egy kupac kásás fekete jég maradt a csatatéren, fekete könnytócsát sírva.

– Ez az – ujjongott a Kvarclovag –, gondolkodás nincs, de ha kell, akkor van! Így vagy úgy, enyém lesz a kincs! – És továbbmasírozott, léptei recsegték, mintha kristályokat törne-zúzna; dolyfösen dübörgött végig Frigida utcáin, és a város lakosai keserű szívvel figyelték fehér függönyeik mögül. Így robogott,

mint egy megvadult meteor a Tejúton, mikor messziről magányos kis alakot pillantott meg. Bárion volt az, akit Jégszájúnak is neveztek, a krionidák legnagyobb bölcse. Nekiveselkedett a lovag, hogy egy csapással összezúzza, de Bárion félrelépett az útjából, és felmutatta két ujját; nem tudta a Kvarclovag, hogy mit jelent ez, de visszafordult, és megint rárontott az ellenségre; hanem Bárion megint ellépett előle, és gyorsan felmutatta egyik ujját. Elcsodálkozott a lovag, lépte meglassúdott, noha már visszafordult, hogy újra rohamozzon. Gondolkodóba esett, s a közeli házakról folyni kezdett a víz, de ő nem vette észre, mert Bárion most meg lefelé, a földre mutogatott. Törte a fejét a rabló, hogy mit akarhat a kis öreg a néma jeleivel, s lába alatt megnyílt a jég, felbuggyant a fekete víz, a lovag a mélybe zuhant, és mielőtt újra elmondhatta volna: – Gondolkodás nincs! – már el is nyelte a jég. Kérdezték aztán Báriont a megmentett, hálás krionidák, mit is akart mondani azokkal a jelekkel, amelyeket a félelmetes űrlovagnak mutogatott.

– Egyszerű a dolog – felelte a bölcs. – A két ujjam azt jelentette, hogy vele együtt ketten vagyunk. Az egy ujjam, hogy hamarosan egyedül maradok. Aztán lefelé mutogattam, jelezve, hogy megnyílik alatta a jég, és örökre elnyeli az óceán fekete mélye. De ő persze egyiket sem értette meg.

– Ó, bölcsék bölcse! – álmélkodtak a krionidák. – Hogy adhatál ilyen jeleket a rettenetes, kóbor űrlovagnak? Gondold el, mi lett volna, ha megérti, és nem csodálkozik! Hiszen akkor nem hevíti fel a gondolkodás, és nem nyeli el a feneketlen mélység...

– Ettől egy percig sem félttem – felelte hideg mosollyal Jégszájú Bárion –, hiszen előre tudtam, hogy nem ért meg semmit. Ha csak egy csöpp ész is szorult volna belé, akkor nem jön ide.

Hiszen mit ér egy napsütésben lakó lény gázkincsekkel meg ezüst jégcsillagokkal?

A krionidák elámultak a bölcs nagy bölcsességén, s megnyugodva hazatértek otthonukba, ahol kellemes fagy várta őket. Azóta senki sem próbálta megtámadni Krióniát, mert nincs több ostoba zshivány a Világmindenségben; ámbátor némelyek szerint akadnának még jócskán, csak nem tudják az utat.

Az uránfülek

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy csillagmérnök, aki csillagokat gyűjtogatott, hogy legyőzze a sötétséget. Elment ez a csillagmérnök az Androméda-ködbe, mikor az még csupa fekete felhő volt. Gyorsan megpörgette az egészet, s amikor már forgott, elővette a sugarait. Háromféle volt: vörös, lila és láthatatlan. Rásózott az elsővel egy csillaggolyóbisra, mire abból nyomban vörös óriás lett, de a köd még nem vált világosabbá. Megcsipentette a második sugárral, ettől már fehérre izzott. Odaszólt az inasának: – Vigyázz rá! – és elment, hogy a többi csillagot is kigyújtsa. Az inas várt ezer évet, még ezret, de a mérnök csak nem jött vissza. Elunta a várakozást. Rácsördített a csillagra, mire az fehérből kékké vált. Ez tetszett neki, s azt hitte, most már mindent tud. Tovább akarta izzítani, de megégette magát. Belekukucskált a csillagmérnök otthagyt ládájába, de semmi sem volt benne, túlságosan is semmi: a láda fenekét se látta. No, kitalálta, hogy ez a láthatatlan sugár. Rá akart vele húzni a csillagra, csak azt nem tudta, hogyan. Hát fogta a ládát, és belevágta az egészet a tűzbe. Felfénylett erre minden felhő Androméda-szerte, mintha százezer nap gyúlt volna ki, és nappali világosság támadt az egész ködben. Megörült az inas, de nem sokáig örülhetett, mert a csillag felrobant. Repülve jött a csillagmérnök, látván a bajt, és hogy semmi kárba ne vesszen, elkapta a tűzfoszlányokat, és bolygókat csi-

nált belőlük. Az első gázból gyúrta, a másodikat szénből, a harmadikhoz már csak a legnehezebb fémek maradtak, ebből tehát aktinida gömb lett. A csillagmérnök meglóbálta, elhajította, s azt mondta:

– Százmillió év múlva visszajövök, megnézem, mi lett belőle. – Azzal elrepült megkeresni az inasát, mert az ijedtében kezeket oldott.

A bolygón pedig, amely az Aktinia nevet kapta, létrejött egy hatalmas állam: a platinidáké. Ezek a platinidák olyan nehezek voltak, hogy csak az Aktinián tudtak járni-kelni, más bolygókon beszakadt alattuk a föld, és egyetlen kurjantásuktól leomlottak a hegyek. De a saját bolygójukon nemigen kurjongattak, inkább lábujjhegyen jártak, mert uralkodójuk, Tóriás szerfölött kegyetlen volt. Platinahegybe vájt palotában lakott, hatszáz hatalmas teremben, de mindegyikben csak egy-egy karja fért el, olyan iszonyú nagy volt. Kijönni ugyan nem tudott a palotából, de szörnyen gyanakvó lévén, mindenütt kémeket tartott, és kapzsiságával is gyötörte alattvalóit.

A platinidáknak éjszaka nem volt szükségük lámpára vagy tűzre, mert bolygójuk minden hegye radioaktív volt, s fényük-nél még újhholdkor is meg lehetett találni az elveszett gombostűt. Nappal, mikor túl forrón tűzött a nap, a platinidák a hegyek barlangjaiban szundikáltak, csak éjszaka mentek le a fémvölgyekbe. De a gonosz Tóriás megparancsolta, hogy a kohókba, melyekben a platinaötvözeteket olvasztják, dobjanak nagy urántömböket, és országszerte közhírré tette: minden platinida köteles jelentkezni a királyi palotában, hogy mértéket vegyenek róla, és új páncélt kapjon. Kaptak mellvértet, sisakot, kesztyűt, lábvértet,

páncélinget, s mindez világított, hiszen a páncél uránlemezből volt, de a fülek fénylettek a legerősebben.

Ettől fogva a platinidák nem gyűlhetek össze tanácskozni, mert ha csődület támadt, rögtön felrobbantak. Magányosan kellett életüket tengetniük, egymást messze elkerülve, nehogy bekövetkezzen a láncreakció, Tóriás pedig hatszáz kezét dörzsölte örömeiben, és egyre újabb dézsmákkal sanyargatta népét. Pénzverdái a hegyek szívében lázasan verték az ólomdukátokat, ólomból volt ugyanis az Aktinián a legkevesebb, s annak volt a legnagyobb ára.

Keservesen nyögték a zsarnokság igáját a gonosz király alattvalói. Némelyek lázadást akartak szervezni Tóriás ellen, kézzel-lábbal mutogatva szőtték terveiket, de semmi sem lett a dologból, mert mindig akadt olyan együgyű, aki odaszaladt megkérdezni, miről van szó, és maflasága miatt az egész összeküvés a levegőbe repült.

Élt az Aktinián egy ifjú feltaláló, Piron nevezetű, aki olyan vékony drótot tudott húzni platinából, hogy az abból készült hálóval elfoghatták a felhőket. Feltalálta Piron a drótos távíró is, aztán olyan vékony drótot használt, ami már nem is volt, és így keletkezett a drót nélküli távíró. Remény költözött Aktinia lakóinak szívébe, azt gondolták ugyanis, hogy most már csak sikerül majd összeesküvést szőni. De az ármányos Tóriás minden beszélgetést lehallgatott, mert mind a hatszáz kezében egy-egy platinaantenna volt, tudta tehát, miről beszélnek alattvalói, és mihelyt meghallotta a „láadás” vagy „összeküvés” szót, rájuk bocsátott egy gömbvillámot, és tűztócsává olvasztotta az összeküvőket.

Piron elhatározta, hogy túljár a király eszén. Mikor barátai-val tanácskozott, „lázas” helyett azt mondta, hogy „csizma”, „összeesküvés” helyett azt, hogy „sarkantyú”, és így szervezte a felkelést. Tóriás csodálkozott, miért lettek az alattvalói ilyen lelkes csizmadiák, hiszen nem tudta, hogy a „rámán varrás” azt jelenti: „tüzes karóba húzni”; a szűk csizmán pedig az ő zsarnokságát értik. De azok, akikhez Piron fordult, nem mindig értették meg őt, hiszen terveit csak csizmadiául fejthette ki. Magyarázott, ahogy tudott, de mivel nem értették, óvatlanságból egyszer azt sürgönyözte: „plutóniumlemez szabni”, mármint csizmatalpaláshoz. Ettől megijedt a király, hiszen a plutónium az urán édestestvére, az urán a tóriumé, őt meg Tóriásnak hívták. Nyomban kiküldte a páncélos őrséget, hogy fogják el Piront, és vessék lába elé, az ólompadlóra. Piron nem vallott be semmit, a király mégis a palládiumbástyába csukatta.

Szertefoszlott a platinidák minden reménysége, de közben eljött az idő, és visszatért a csillagmérnök, a három bolygó alkotója. Megnézte messziről, milyen világ van az Aktinián, s azt mondta magában: „Ez így nem maradhat!” Gubót szőtt a legvékonyabb és legkeményebb sugárzásból, belerakta saját testét, hogy ott várjon visszatértéig, aztán szegény csavargó alakját öltötte, és lerepült a bolygóra.

Mikor besötétedett, és csak a távoli hegyek hideg koszorúja világította meg a platinavölgyet, a csillagmérnök közeledni akart Tóriás király alattvalóihoz, de azok riadtan menekültek, félve az uránrobbanástól, és ő hiába kergette hol az egyiket, hol a másikat, nem érte, miért iszkolnak előre. Zengő léptekkel járta a pajzs formájú, kerek dombokat, s elérkezett a bástyá-

hoz, ahol Tóriás a láncra vert Piron tartotta. Meglátta őt Piron a rácson keresztül, és rögtön észrevette, hogy a csillagmérnök – bár külsejét tekintve szerény robotnak látszik – más, mint a platinidák: ugyanis egy csöppet sem fénylett a sötétségben, inkább szurokfekete volt. Ennek oka pedig csak az lehetett, hogy páncéljában egy morzsa urán sincsen. Piron kiáltani akart neki, de a száját összezsavarozták, hát szikrákat csiholt, fejét a börtönfalba verve. A mérnök meglátta a szikrákat, odament a bástyához, és benézett a rácson. Piron nem tudott beszélni, de a láncait csörgethette, hát elcsörgette a csillagmérnöknek a teljes igazságot.

– Tűrj és várj – mondta amaz –, minden jóra fordul.

Aztán elment Aktinia legvadabb hegyeibe, és három nap, három éjjel kadmiumkristályokat keresett. Mikor már eleget talált, palládiumkövekkel lemezt kovácsolt belőlük. A lemezből kadmium fülvédőket szabott, és szépen lerakta őket a házak küszöbére. A platinidák megtalálták, és csodálkozva rögtön fel is vették, mivel éppen tél volt.

Éjjel megjelent köztük a csillagmérnök, és egy izzó drótocs-kát lengetve, tüzes vonalakat írt a levegőbe. Ezt írta: „Most már nyugodtan közeledhettek egymáshoz, a kadmium megvéd az uránrobbanástól.” De a király kémjének vélték, és nem hallgattak a tanácsaira. Mérgeződött a csillagmérnök, hogy nem hisznek neki, elment a hegyekbe, uránércet gyűjtött, ezüstös fémet olvasztott belőle, abból fényes dukátokat vert; egyik oldalukon Tóriás csillogó profilja volt, a másikon hatszáz karjának képe.

Dukátokkal megrakodva visszajött a völgybe, és csudát mutatott a platinidáknak: messzire dobálta a dukátokat, egyiket a másikra, csengő halomba, s amikor még egyet rájuk dobott,

megreszketett a levegő, vakító fény csapott fel a dukátokból, fehér tűzgömbbé váltak, s miután a szél mindent szétfújtt, csak egy kráter maradt a sziklában.

Aztán másodszor is dobálni kezdte a dukátokat a zsákjából, de másképp, mint az előbb: minden dukátot lefedett egy kadmiumlemezkével, és bár a pénzhalom hatszor akkorára nőtt, mint az előbb, mégsem történt semmi. Most már hittek neki a platinidák, összedugták a fejüket, és tettvágytól égve, nyomban összeesküvést kezdtek szőni Tóriás ellen. Meg akarták dönteni a királyt, de nem tudták, hogyan, mert a palotát sugárfal vette körül, a felvonóhídon pedig hóhérgép állt, és aki nem tudta a jelszót, azt miszlikbe aprította.

Éppen közeledett az adófizetés napja, mert a kapzsi Tóriás újabb dézsmát rendelt el. A csillagmérnök kiosztotta a platindáknak az urándukátokat, s azt tanácsolta, hogy azokkal fizessék az adót. Így is tettek.

Örült a király, hogy ennyi fényes dukát került a kincstárába, mert nem tudta, hogy uránból, és nem ólomból vannak. Éjjel aztán a csillagmérnök megolvasztotta a börtönrácsot, és kiszabadította Piront, s amint némán ballagtak a völgyben, a radioaktív hegyek fényében, amelyek úgy sorakoztak egymás mellett, mintha fényes holdak koszorúja szállt volna le a látóhatárra, egyszerre csak roppant világosság támadt, mert a király kincstárában akkorára nőtt az uránpénzhalom, hogy bekövetkezett a láncreakció. Az iszonyatos robbanás szétvetette a palotát és Tóriás ormótlan fémtestét, de olyan erővel, hogy a zsarnok száz karja leszakadt, és kirepült az űrbe. Volt nagy öröm az Aktinián. Piron lett a bolygó igazságos királya, a csillagmérnök pedig visszatért a sötétségbe, előszedte testét a sugárgubóból,

és továbbment a csillagokat gyűjtogatni. Tóriás hatszáz platina-
karja máig is a bolygó körül kering, mint valami gyűrű, olyas-
féle, mint a Szaturnuszé, pompásan világít, százszor erősebben,
mint a radioaktív hegyek, és vidáman mondják olykor a boldog
platinidák:

- Nézzétek, milyen szépen ragyog az öreg Tóri!